

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ

ಸಾಮಿ ಮುಕ್ತಿದಾನಂದ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಗೂ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣ — ಇವೆರಡೂ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಬಂದ ಬಗೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಪರಿವರ್ತನೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಚಿಂತಿಸಿರುವ ಪೂಜ್ಯ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಆಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ 'ವಿವೇಕಪ್ರಭ'ದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘದ ವಿಶ್ವಸ್ತ ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವ ಅವರು ಉತ್ತಮ ಚಿಂತಕರೂ, ಪ್ರವಚನಕಾರರೂ, ಲೇಖಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ವೈದಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿನ ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವೇದಕಾಲ ದಿಂದಲೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಮೂಲತಃ ಶಿಕ್ಷಣವು ನಮಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಭವ್ಯವಾದ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನೇ ನಿಜವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯೆಂಬುದು ಒಂದು ನಿರಂತರವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಅರಿವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಆಮೇಲೆ ಅದು ಸುತ್ತಲೂ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತದೆ; ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಮಗು

ವಿನ ಇಂದ್ರಿಯ ರಚನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹರಿದುಬರುವ ವಿಧವಿಧ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಅನುಭವದ ಕ್ಷಿತಿಜವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅನುಭವದ ಕ್ಷಿತಿಜ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಾಹ್ಯಲೋಕದ ಮೇಲಿನ ಹತೋಟಿಯನ್ನು, ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶೈಶವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಈ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಂದೆ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ, ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವೇದಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ವಾಸ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಿರುಳನ್ನು ಸಾರುವ ವೇದಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕ ಬುದ್ಧಿಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಅನು

ಷ್ಠಾನಗಳೊಡನೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವೇದಾಧ್ಯಯನವು ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದರೂ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವ್ಯವಹಾರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ನಿಜಜೀವನದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸತ್ಯಶೋಧನೆ ಲೋಕಸೇವೆಯನ್ನು ಮೇಳೈಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ವೇದಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಹಲವು ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಹಲವು ಮೂಲಭೂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು, ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾನವನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಲು ನೆರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ, ಸಂಗೀತ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಆಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕಲೆಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಮಾನವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವನ ಆಂತರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಸಾಫಲ್ಯ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾರತೀಯ ಚಿಂತನಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ನಾವು ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ (Integral education) ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದು ಮನುಷ್ಯನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ಆಯಾಮಗಳ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಗೆ ಅಂದರೆ ದೇಹ ಮನಸ್ಸು, ಆಂತರಿಕ ದೈವತ್ವದ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಸಂಸಾರ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಧರ್ಮದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುವ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಮಗ್ರ, ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು.

ಪರಾವಿದ್ಯಾ ಮತ್ತು ಅಪರಾವಿದ್ಯಾ

ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಇಂದಿನಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಹೀನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷೆ ಎಂಬ ವಿಭಜನೆಯು, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ, ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಅಳವಡಿಸಲಾಗದೆ ಇರುವ ಒಂದು ವಿಕೃತವಾದ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತವು ಭೌತಿಕವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಡುವೆ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯರ ಸರ್ವಮಾನ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ, ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರ (ವಿದ್ಯೆ) ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನದ ಅಧಿದೇವತೆ ಸರಸ್ವತಿ; ಲೌಕಿಕ ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿದ್ಯೆಗಳೆರಡೂ ಅವಳ ಆಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಎಲ್ಲಾ ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು, ತಾಂತ್ರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳೂ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಹಾಗೂ ಕಲೆಗಳು, ಕರಕುಶಲ ವಿದ್ಯೆಗಳು (ಅಪರಾವಿದ್ಯಾ) ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನ (ಪರಾವಿದ್ಯಾ) ಎಲ್ಲವೂ ಅವಳ ಅಧೀ

ನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಮಾನವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಆತ್ಮವಿಚಾರವೇ ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು; ಮಾನವನ ಭೌತಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಯಾಮಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ವಿಕಾಸದ ಮೇಲೆ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಒಂದು ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಹೆಸರೇ ಪ್ರಶ್ನೋಪನಿಷತ್ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೊಳೆದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೂ ಸಮಾಧಾನಗಳೂ ನಿಹಿತವಾಗಿವೆ. ('ದ್ವೇ ವಿದ್ಯೇ ವೇದಿತವ್ಯೇ ಪರಾ ಚ ಅಪರಾ')

ಇಂದು ಭಾರತೀಯ ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಹಜವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷತೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಅಸಮಂಜಸ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣವು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಶ್ಯಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜನಮಾನಸಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಬುನಾದಿಯಾದ ಸುವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸರ್ವಜನ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವ ಉನ್ನತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನೆಲೆಗಟ್ಟಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಎರಡೂ ಸಂಗಮವಾದಾಗ ಅದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವಧಾರೆಯನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಲು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸದಾಕಾಲ ರಕ್ಷಿಸಲು ನೆರವಾಗಬಲ್ಲದು. ಇಂತಹ ಶ್ರೀಮಂತವೂ, ಜೀವನಾನುಭವ ಆಧಾರಿತವೂ ಆದ ಹೊಸವಿಚಾರಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿರುವ ಈ ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಜನಮಾನಸವನ್ನು ತಲುಪದಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಗಿದ್ದರೆ, ಅದು ಕಳೆಗುಂದಿ ಕ್ರಮೇಣ ನಾಶವಾಗುವುದು. ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷೆಗೊಳಿಸುವ ಆತುರದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ನಾವು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತೆರಬೇಕಾದೀತು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾದ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಮೇಳೈಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದೇ ಭಾರತವು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕೊಡಬಹುದಾದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಈಗ ಸರ್ವರೂ ಮನಗಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಶಾಲ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಉದಾರತೆ

ಭಾರತೀಯರು ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಶಾಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಉದಾತ್ತತೆ ಎಷ್ಟೆಂದರೆ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಚಿಂತನಾಧಾರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಆರಾಧನಾಕ್ರಮಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ವಿಪುಲವಾದ ಅವ

ಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ. ಭಾರತೀಯ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ನಂಬದ ಚಾರ್ವಾಕರಂತಹ ನಾಸ್ತಿಕರೂ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ತತ್ತ್ವಗಳು ಅವರವರ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆನುಗುಣವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಜೀವಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ. ವಿಶ್ವದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಇಷ್ಟು ಉದಾತ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಎಲ್ಲ ವಿಭಿನ್ನ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಒಂದುಗೂಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಶಕ್ತಿ ಭಾರತೀಯ ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.

ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಗಿತ್ತು? ಅದು ಹೇಗೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿತ್ತು? ಅದರ ಯಾವ ಅಂಶಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಜರಾಮರವಾಗಿ ಉಳಿಯಬಲ್ಲವು? ಆ ಬುನಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಗಿರಬೇಕು? ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬದುಕಿ ಬಾಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ಬದಲಾಗುವ ಕಾಲಮಾನದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ಹೊಸದನ್ನು ಹಳೆಯದರೊಡನೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯ ಸಾತ್ತ್ವಿಕವನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಇವು ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳು. ನಮ್ಮದು ಋಷಿಗಳ ನಾಡು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಋಷಿಗಳು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ತಪೋಬಲದಿಂದ ಸತ್ಯದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜೀವನಕ್ರಮದ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಸಮಾಜದ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟವರು. ಋಷಿಗಳಿಂದಲೇ ಮಹಾರಾಜರುಗಳು ಧರ್ಮ-ನೀತಿಯುಕ್ತ ಆಡಳಿತಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗುರುಕುಲಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಪರಂಪರೆಯು ಉಳಿದು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿನ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಈ ರೀತಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿನ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ, ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡವಳಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಉದಾತ್ತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು, ಈ

ದೇಶದ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಾಠದ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು, ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಘಟನೆಗಳು, ಹೆಸರುಗಳು, ಹಬ್ಬಗಳು, ವ್ರತಗಳ ಹೆಸರುಗಳು, ದೇವತೆಗಳು, ಆಹಾರಪದ್ಧತಿಗಳು, ತಂದೆ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರುಗಳು, ಜೀವನದ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳು, ಆಡುವ ಭಾಷೆಯ ಧಾಟಿ, ಗಾದೆಗಳು, ಕಾಲದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳು, ಜೀವನದ ನಿಯಮಗಳು, ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ವೇದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಂದ ಬಂದ ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಔಪಚಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಸಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮೂಲಬಲವೆಂದರೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಬಲ. ಅದುವೇ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸನಾತನ ಆಧಾರವು ನಿತ್ಯವೂ ಅಮರವೂ ಆದ ಆತ್ಮ ಅಥವಾ ಚೈತನ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ. ಈ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಷ್ಟೂ ನಮ್ಮ ಶಾಲಾಕಾಲೇಜುಗಳಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಯುವಕರು ಹೊರಬರುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ನಡೆ, ನುಡಿ, ಜೀವನಶೈಲಿ, ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆಗಳು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಗೌರವ ತೋರುತ್ತವೆ. ಪರಿಸರವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಕಾಪಾಡಿದ ಧರ್ಮ ನಮ್ಮದು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಕ್ಷರ, ಆರೋಗ್ಯ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತವಾದವು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಿಂದ ದೂರ ತಂದು, ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷ ಶಿಕ್ಷಣಪದ್ಧತಿಯೊಂದನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನೈತಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಿತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ನಡೆನುಡಿಗಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕಾರಣ, ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಮೇಲಿನ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಬೇಕು. ಇಂತಹ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ, ಮಂಥಿಸಿ ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಜೀವನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಉತ್ತಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚಾರಗಳನ್ನು, ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕಕೇಂದ್ರಗಳು ಪೂಜಾಕ್ರಮಗಳ ಜೊತೆಗೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಒಂದು ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯನ್ನು

ರೂಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಂದು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಇದೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಯುವಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ನೀಡುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಲ್ಲಿರುವ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ, ಸನ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ, ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜ್ಞಾನದ ತುಣು ಕುಗಳು. ಅದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವಯೋಮಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣ ವಾಗಿ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಹೇಡು, ಆಧುನಿಕ ವಿಚಾರಗಳೊಡನೆ ಮೇಳೈಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ, ಸರ್ವಜನ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಸಾಧಿಸುವ ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಬೇಕು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗುವ ಒಂದು ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಪೂರಕ (Complimentary) ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನದ ಜೀವನದ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ವನ್ನು ಬಯಸುವ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಇದು ಮನುಷ್ಯನ ಸಹಜ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಮನು ಕುಲದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸರ್ವಜನ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಜ್ಞಾನರಾಶಿ. ಕಾಲ-ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಹಜ ವಾಗಿ ಹಂತ-ಹಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ, ಇತರ ಧರ್ಮ-ವಿಜ್ಞಾನ, ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಾಂತಿ, ತಾಳ್ಮೆ, ಪ್ರೀತಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಗ್ಗೂ ಡಿಸುವ ಸಹಜೀವನದ ಈ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ತತ್ವ ಈಗ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಯೋಗ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಧ್ಯಾನ, ವೇದಾಂತ ತತ್ವಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹಾಗೂ ಮತೀಯತೆಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಬೆಳೆದುನಿಂತಿದೆ; ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗದ ಸಹಜ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅವು ಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ, ಮನುಕುಲದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ವರ ದಾಯಕವಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ಯದ ಜ್ಞಾನರಾಶಿ ಈ ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದೆ. ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತಕರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ನಮ್ಮ ವರ್ತಮಾನ ಸಮಾಜ, ರಾಜಕೀಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಈ ಅಮೂಲ್ಯ ಅಂಶ ಗಳನ್ನು ನಾವು ಅಳವಡಿಸಿ, ಈಗಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಯುವಕರಿಗೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು

ಮಾಡಿಕೊಡಲೇಬೇಕು. ಈ ನಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜ್ಞಾನ ಕೊಡುವ ಒಂದು ಪೂರಕ (Complimentary) ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಿ, ನಿಜವಾದ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಪ್ರಗತಿಯ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಗಮನ ವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಕಾಲ ಈಗ ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆ. ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗವೆಲ್ಲ ಇಂತಹ ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನರಾಶಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದೆ.

ನಾವು ಈ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ್ದೇನು, ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದೇನು?

ನಮ್ಮ ಸನಾತನ-ವೈಜ್ಞಾನಿಕ-ಪ್ರಗತಿಪರ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪರಿ ಷ್ಕರಿಸಿ ಬೆಳಗಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿಕಸಿತಗೊಳಿಸುವ ಅಂತೆಯೇ ಆತ್ಮ ನಿರ್ಭರತೆ, ಧೈರ್ಯ, ಪ್ರೀತಿ, ಶಾಂತಿ, ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೊಡುವ ಜ್ಞಾನರಾಶಿ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಇಂದು ಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭೌತಿಕವಾದದ ವಿಕೃತ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸು ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ. ನಿರಾಶೆ, ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ ಖಿನ್ನತೆಗಳಂತಹ (depression) ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮನೋರೋಗಗಳು ವ್ಯಾಪಕ ವಾಗಿ ಜೀವನದ ಅರ್ಥಹೀನತೆಯ ಭಾವವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಗೊಳಿಸಿವೆ. ಕೊಳ್ಳುಬಾಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳ ಒತ್ತಡದಿಂದ ನಿಜಜೀವನದ ಶಾಂತಿ-ಸೌಖ್ಯ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಶೋಧನೆಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ದೂರಸರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಹಠಾಶರಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನೇ-ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಅಥವಾ ದೈವಶಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಪಂಚ ದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮನುಕುಲವನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇ ಕೆಂಬ ಅಭೀಪ್ಸೆಯು ವ್ಯಾಪಕವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾವು-ನೋವುಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ, ಆಳವಾದ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ, ಪ್ರಾಯೋ ಗಿಕವಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನವು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನೋ ದಯ ಈಗಲಾದರೂ ನಮಗಾಗಬೇಕು. ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತಕರು ಇದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿಂತ ನೆಯೇ ಸಾರ್ವಭೌಮ; ಅದೇ ಆ ಚಿಂತನೆ ಭಾರತೀಯದಾದರೆ ತಿರಸ್ಕಾರಯೋಗ್ಯ ಎಂಬ ಅವಿವೇಕದಿಂದ, ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ನಾವು ಅನೇಕ ದಶಕಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಂತಹ ಮನೋ ಭಾವವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು ತೀವ್ರ ವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಗತಿಪರ ವಿಚಾರ ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಅದು ಇರು ವುದು ಕೇವಲ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಪಾಶ್ಚಿ

ಮಾತೃ ವಿಚಾರ ಮಾತೃವೇ ಆತ್ಮಂತಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಪರ; ಈ ದೇಶದ ಧರ್ಮ, ವಿಚಾರಗಳು ಪ್ರಗತಿಪರವಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾನಸಿಕ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ನಾವು ಮುಕ್ತರಾಗಲೇಬೇಕು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, ಮಹರ್ಷಿ ಅರವಿಂದರು, ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು, ಗುರುದೇವ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರು, ಭಗಿನಿ ನಿವೇದಿತಾ, ಆರ್ಥರ್ ಶೋಫನ್‌ಹಮ್, ಅರ್ನಾಲ್ಡ್ ಜೆ. ಟಾಯ್ಬಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಚಿಂತಕರು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಸತ್ಯ-ಚಿಂತನೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ದೇಶವು ಪ್ರಗತಿಪರವಾದ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾದ ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಧೈರವಸಂಕಲ್ಪದ ದಿಕ್ಕೊಚ್ಚಿಯೂ, ಮತ್ತು ವಿಧಿಯ ಕರೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಶಾಂತಿ-ಸೌಖ್ಯ-ಸಾಮರಸ್ಯದ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನಯುಗಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗುವುದು. ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನ ರಾಶಿಯು ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಭಾರತೀಯವಾಗಿಸಲು, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮಾನವವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಾಹ್ಯಜಗತ್ತಿನ ವಿಚಾರ, ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಳವಡಿಸಲು, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಕೆಲವು ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ಚಿಂತಕ ಅರ್ನಾಲ್ಡ್ ಜೆ. ಟಾಯ್ಬಿ ಇವರೂ ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸುವ ಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಒಬ್ಬನ ಬದುಕಿನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮುಂದುವರಿದಿರುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ, “ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಾನು ಬದುಕಿರುತ್ತೇನೋ, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಾನು ಕಲಿಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂಬ ಶ್ರೀರಾಮ ಕೃಷ್ಣರ ಉಕ್ತಿ, ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅನವರತವಾದ ಕಲಿಕೆಗೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಇರುವ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ಅರ್ನಾಲ್ಡ್ ಜೆ. ಟಾಯ್ಬಿ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

“ಮನುಕುಲ ತನ್ನ ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿದೆ. ಅದನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯವಾಗಿ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಭಾರತೀಯಗಳೊಳುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಂಗಳಾಚರಣೆ ಹಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಜಾಗತಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಈ ಅತ್ಯಂತ ವಿಷಮ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಕುಲದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಿರುವುದು ಒಂದೇ ದಾರಿ — ಅವೆಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಹಿಂದೂ ಜೀವನ ಶೈಲಿ. ಸಮಸ್ತ ಮನುಕುಲವೇ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಬದುಕಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಪ್ರೇರಣೆ ಮತ್ತು ಮನೋಭಾವಗಳು ಈ ಹಿಂದೂ ಜೀವನಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ.”

ಅವರು ಮತ್ತೂ ಮುಂದುವರೆದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

“ಇದು ಮನುಕುಲದ ಅಳಿವು-ಉಳಿವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಉಪದೇಶ, ಗಾಂಧಿ, ಅಶೋಕನ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಪ್ರೇರಣೆ ಮತ್ತು ಬಲವಾದ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದರೂ, ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೈಜತೆಯಿದೆ ಎಂಬುದೇ ಮೂಲಕಾರಣ. ಆ ನೈಜತೆಯು ಆ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸತ್ಯದ ದೃಕ್ಪಥದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿರುವುದರಿಂದ ಬಂದಿದೆ.”

ಯುವಚೋರನ

ಭಾರತ ಜನಾಂಗವೆಂಬ ನೌಕೆ

ನಮ್ಮ ದೇಶಬಾಂಧವರೇ, ಅಮೃತ ಪುತ್ರರೇ! ಈ ಜನಾಂಗದ ಹಡಗು ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನದಂತಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಜನಾಂಗವೆಂಬ ನಮ್ಮ ನೌಕೆ ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಭವಸಾಗರದ ಆಚೆ ದುಃಖಾತೀತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ನಮ್ಮ ತಪ್ಪಿನಿಂದಲೋ, ಅಥವಾ ಮತ್ತಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ, ಈ ಹಡಗು ಸೋರಲು

ಮೊದಲಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವೊದಗಿರಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ನೀವು ಈಗ ಏನು ಮಾಡ ಬಲ್ಲೀರಿ? ಅದನ್ನು ದೂರುತ್ತ ನಿಮ್ಮಲ್ಲೇ ಜಗಳ ಕಾಯುವಿರೇನು? ನೀವೆಲ್ಲ ಕಲೆತು ಆ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮ ಹೃದಯದ ರಕ್ತವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸೋಣ. ನಾವು ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸೋತರೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಲೆತು, ಶಾಪ ಕೊಡದೆ, ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಮುಳುಗೋಣ.

(ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ, ಸಂಪುಟ ೩, ಪುಟ ೩೧೪)